

Id. Szily Kálmán (1838–1924) akadémiai főtitkár tudománytörténeti írásainak bibliográfiája. Kitekintéssel nyelvtudomány-történeti munkásságára

Bibliography of Writings of History of Science by Sr. Kálmán Szily, Secretary-General of the Hungarian Academy of Sciences, with respect to his oeuvre concerning the history of linguistics

Gazda István CSc

Magyar Tudománytörténeti Intézet

mati@tudomanytortenet.hu

Initially submitted Sept. 12, 2019; accepted for publication oct. 28, 2019

Abstract

Kálmán Szily Sr. as professor and rector of the University of Technology, was Secretary General of the Hungarian Academy of Sciences too where he also became Head Librarian. Apart from these positions he was also one of the directors of the Royal Hungarian Society of Natural Sciences and founded the Society's paper "*Journal of Natural Sciences*" (1869). Szily was also a founding member of the Society of Hungarian Linguistics and established the Society's journal "*Of the Hungarian Language*" (1905). In recent years both publications received the Hungarian Heritage Award.

Kálmán Szily Sr. initiated research into the history of science in Hungary and the processing of during the era of the Hungarian language reform of the mid-18th to mid-19th centuries.

The present bibliography is a product of a longer research project. We have already published "*Id. Szily Kálmán emlékezete*" [Memory of Kálmán Szily Sr], however the present work is more extensive and contains also the results of further research. Titles are followed by simplified bibliographical descriptions.

Kulcsszavak: tudománytörténet, nyelvtörténet, akadémia-történet, életrajz

Keywords: history of science, history of linguistics, history of academies, biography

Szily bibliográfia

A periodikák rövidítései

AE = Akadémiai Értesítő

Berichte = Mathematische und
naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn

BpSzl = Budapesti Szemle

FizSz = Fizikai Szemle

ITK = Irodalomtörténeti Közlemények

MKSz = Magyar Könyvszemle

ML = Műegyetemi Lapok

MMÉEK = A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet
közlönye

MNy = Magyar Nyelv

MNyr = Magyar Nyelvőr

MTE = Matematikai és természettudományi
értesítő

PN = Pesti Napló

TermVil = Természet Világa

TT = Történelmi tár

TTK = Természettudományi Közlöny

Matematikatörténet

- A XVI. századi magyar arithmetikák. = ML, 1876. pp. 252–253.; újraközlés: Adalékok pp. 160–163.
- A legrégebb magyar arithmetika. = ML, 1876. pp. 277–280.; újraközlés: Adalékok pp. 164–168.
- Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium. Természettudomány és matematika. Összeáll.: id. Szinnyei József és ifj. Szinnyei József. (Könyvismertetés). = TTK, 1876. pp. 133–134.
- A munka id. Szily Kálmán pályázati kiírása következtében került megírásra.
- Egy múlt századi köregyenesítőnk (Sipos Pál) = ML, 1877. pp. 50–51.
- A Gauss és Bolyai közt folyt levelezés kiadásának szükségességéről = ML, 1878. pp. 249–252.
- Adatok Bolyai Farkas életrajzához. (Bolyai Gergely úr följegyzéseiből, előterjesztve a MTA 1884. október 20-iki ülésén). = TTK, 1884. pp. 433–445., továbbá önállóan: Bp., 1884. 36 p. (Értekezések a matematikai tudományok köréből XI. köt. 9. sz.); újraközlés: Adalékok pp. 176–201.
- Bolyai Jánosnak egy az Appendix tárgyára vonatkozó levele 1823-ból. = MTÉ, 1887. pp. 187–189.
- Bolyai Jánosnak egy az Appendixre vonatkozó leveléről. = TTK, 1887. pp. 226–227.
- Magyarországi György mester arithmetikája 1499-ből. (Három hasonmással). = MKSz, 1892–93. pp. 86–91.
- Magyarországi György mester arithmetikája 1499-ből. = AÉ, 1893. pp. 621–625.; újraközlés: Adalékok pp. 169–175.
- Georgius de Hungaria arithmetikája 1499-ből. Szily Kálmán és Heller Ágost r. tagok rávonatkozó jelentéseivel. Bp., 1894. XI, 24. p. Akadémia.

Fizikatörténet

- A Galilei-emlék Florenczben. = TTK, 1873. pp. 409–410.
- D'Alembert „Traité de dynamique”-jének egy érdekes példánya. = ML, 1878. pp. 27–30.
- Galilei munkáinak teljes kiadása. = TTK, 1888. pp. 435–436.
- Kérelem Varga Márton utódaihoz. = TTK, 1888. p. 441.
- Egy életrajzi kérdés – Volta. = TTK, 1891. p. 384.

Csillagásztörténet

- Jajkiáltás a gellérthegyi és bicskei csillagvizsgáló eszközök érdekében. = TTK, 1872. p. 311.
- Mikorra esik husvét? = TTK, 1876. pp. 37–38.
- Csillagászati obszervatórium Vas megyében. TTK, 1882. pp. 74–75.
- Valami a kalendárium csinálás köréből. = TTK, 1882. pp. 165–167.
- Gyümölcsoltó-Boldogasszony napjáról. = TTK, 1883. p. 190.
- Örökös naptár. = TTK, 1892. p. 151.
- Az új század. = TTK, 1901. pp. 1–2.
- A régi magyar kalendáriumok tanulságai. = MNy, 1919. pp. 129–131.

Régi magyar reáltudományi művekről

Száz év előtt s most. = TTK, 1869. pp. 76–78.

Régi magyar könyvek. = TTK, 1869. pp. 283–285.

Adalékok a Magyarországi természetbúvárok életrajzához. Társszerző: Gonda Béla. = TTK, 1871. pp. 448–449, 491–499.

Magyarország és a természettudományok. TTK, 1878. pp. 1–10.

Régi magyar természettudományi munkák. TTK, 1879. p. 206.

Magyar természettudósok száz évvel ezelőtt. = A Magyar Tudományos Akadémia évkönyvei. Vol. 17. No. 6. pp. 32–40. és TTK, 1888. pp. 169–178., 226, 244.; újraközölve: Adalékok pp. 97–111.

Apáczai encyclopaediája matematikai és fizikai szempontból. = TTK, 1889. pp. 465–470.; újraközölve: Adalékok pp. 112–120.

Ungarische Naturforscher von hundert Jahren. = Berichte, 1889. pp. 211–223.

Az első geographia magyar nyelven. = ITK, 1891. pp. 47–51.; újraközölve: Adalékok pp. 121–126.

Vetsei Pap István 1757-ben írt magyar geográfiájáról van szó, amely nem saját műve, hanem ifj. Csécsi János latin nyelvű munkájának a fordítása.

Az első állatorvosi könyv magyar nyelven. = TTK, 1899. pp. 460–463.

XVI. századi ráolvasás süly [skorbut] ellen. = MNy, 1913. p. 87.

Technikatörténet

A szakadatlanul szökő Heron-kútról. = TTK, 1888. p. 38.

Adalék a fotografia történetéhez Magyarországon. = TTK, 1890. p. 217.

Perszonáliák

Kérdés irodalom-történészeinkhez. (Magyar volt-e Horváth, a Galilei ellentmondója). = TTK, 1871. pp. 46–47.

Báró Eötvös József és a természettudományok = TTK, 1871. pp. 161–166.

Poggendorff jubilauma Berlinben. = TTK, 1874. pp. 169–171.

Livingstoneról. = TTK, 1874. pp. 207–208.

Poggendorff 'Annalen der Physik und Chemie' magyar dolgozótársairól. = TTK, 1876. p. 213.

Megemlékezés Poggendorff-ról. = ML, 1877. pp. 83–88.

A Természettudományi Társulat 1877. március 21-i szakülésén olvasták fel.

Barczafalvi nyilatkozatai a nyelvújításról. I–II. = MNy, 1882. pp. 369–375, 419–422.

Lukács Lőrincz álnéven

Barczafalvi életben maradt új szavai. = MNy, 1882. pp. 463–467.

Lukács Lőrincz álnéven

Bugát Pál életben maradt szavai. = MNy, 1884. p. 321., pp. 374–376.

Lukács Lőrincz álnéven

Farkas Pál és Farkas Ádám följegyzései 1638-tól 1694-ig. = TT 1. sorozat, 1884. pp. 86–101.

Verseghy mint neologus. = MNy, 1885. pp. 398–402.; újraközölve: Adalékok pp. 272–275.

Király Károly álnéven

Ki volt Calepinus magyar tolmácsa? = MNy, 1886. pp. 258–264., 1886. pp. 306–314. és Bp., 1886. 19 p. Akadémia.

(Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből Vol. 13. No. 8.); újraközölve: Adalékok pp. 292–314.

Kiegészítése: [Laskai Csókás Péter volt a Calepinus-szótár magyar részének főmunkatársa.]. = Elnöki megnyitó beszéd. = MNy, 1913. pp. 49–57.

Barczafalvi újításaihoz. = ITK, 1892. p. 179.

Nagyszigethi Kálmán néven

Sándor István életben maradt szavai. = MNyr, 1886. pp. 215–218.

N. K. szignóval

Gyászjelentés Stoczek József haláláról. TTK, 1890. p. 281.

Szoczek József emlékezete. = AÉ, 1892. pp. 621–631., p. 681.; újraközlés: Adalékok pp. 202–216.

Szigligeti önéletrajzához. ITK, 1892. pp. 114–117.

Nagy Ignác önéletrajzi adatai. ITK, 1892. pp. 227–229.

A Magyar Nyelvtörténeti Szótár. = Budapesti Szemle. Új folyam, 1892. Vol. 72. pp. 110–126. 406–434.; újraközlés: Adalékok pp. 367–388.

Nagyszigethy Kálmán néven

Mely szókkal gazdagította Faludi az irodalmi nyelvet? = MNyr. 1896. pp. 342–345, 396–400.

Bíró Lajos, ausztráliai utazó érdekében. (Részlet az elnöki megnyitóból). = TTK, 1897. p. 57.; újraközlés: Adalékok pp. 155–160.

Adatok Szily András működéséhez. = MKSZ, 1898. p. 112.

Gyöngyösi István és a Nyelvtörténeti Szótár. = MNyr, 1898. p. 88.

Lukács Lőrincz álnévvel. (Szerkesztői kiegészítés.)

Faludi „ócsó” nyulai. = MNyr, 1900. pp. 127–128.

Arany János és Szarvas Gábor. = MNyr, 1902. p. 169. (Vita a 'dal' szó ügyében.)

Deák Ferencz és a magyar jog. = MNyr, 1902. pp. 347–348.

Kossuth és a nyelvújítás. = MNyr, 1902. p. 442.

Ki a hibás? (Moresanu „Berzsenyi mint nyelvújító” c. munkájáról) = MNy, 1910. pp. 286–288.

Zágoni Mikes Kelemen Törökországi levelei. A kiadásban közrem. Szily K. Bp., 1906. 233 p.; 2. kiad.: Bp., 1910.

Hunfalvy Pál emlékezete. MNy, 1910. pp. 1–12.

Hunfalvy Pál kézirati hagyatéka. MNy, 1910. pp. 232–233.

Bolyai Farkas törekvései az erdészi pályára. = AÉ, 1914. pp. 495–503.

Herman Ottó. = MNy, 1915. pp. 29–30.

Egy régi magyar nyelvész. = MNy, 1918. pp. 173–178.

A Toldy által kiadott levél szerzője Mikolai Hegedűs János és nem Csepregi Turkovics Mihály.

Goldziher Ignác. = MNy, 1922. p. 72.

Semsey Andor. = MNy, 1923. pp. 149–151.

A MTA történetéhez

Természettudományi mozgalmaink az utolsó évtizedben. = BpSzl, 1877. Vol. 15. No. 29. pp. 136–158.; újraközlés: Adalékok pp. 6–34.

„A szégyen-paragraphus”. = BpSzl, 1892. Vol. 70. pp. 149–154.; újraközlés: Adalékok pp. 231–237.

Arany János, mint főtítkár. = Pesti Hírlap, 1893. máj. 15.; újraközlés: Adalékok pp. 217–229.

Az Akadémiai Értesítőben megjelent cikk (AÉ, 1893. pp. 330–337.) tömörített változata.

Egy kis statisztika. [Előszó]. = A Magyar Tudományos Akadémia kiadásában megjelent munkák és folyóiratok címjegyzéke 1831-től – 1895 végéig. Bp., 1896. 2, 502 p.; újraközlés: Adalékok pp. 238–244.

A Semsey-alapítvány. = TTK, 1902. pp. 1–4.

Deák Ferenc és a Magyar Tudományos Akadémia kapcsolata. = AÉ, 1904. pp. 280–290.

A Széchenyi-múzeum megnyitása. (Története és rajza). = AÉ, 1905. pp. 651–657.

A M. Tud. Akadémia Széchenyi-Múzeuma 1902. máj. 1-én. Bp., 1902. (Első tárgyjegyzék, Szily neve a hátsó borítólapon olvasható.) + Pótlék az 1902. évi kimutatáshoz. Bp., é. n.

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

Gazda István CSc

A M. Tud. Akadémia Széchenyi-Múzeumának tárgyjegyzéke. Összeáll.: Szily Kálmán és Viszota Gyula. Bp., 1905. Hornyánszky. IV, 189 p.

Gróf Széchenyi István munkái. Második sorozat. I. köt. 1. rész: Hitel; 2. rész: Világ. + Függelék. Sajtó alá rend. és Szójegyzék a «Hitel»-hez és a «Világ»-hoz c. részt összeáll.: Szily Kálmán. Bp., 1904. Akadémia. [XXIII, XLIX, LII-LXVII, 243, 378, \[1\] p.](#)

Gróf Széchenyi István munkái. Második sorozat. II. köt., Stadium + A' Kelet Népe + Politikai program-töredékek. Sajtó alá rend.: Szily Kálmán. 2. kiad. Bp., 1905. Akadémia. [LII, 260, \[4\], XXVIII, 277, XVII, 140, \[1\] p.](#)

Szily Kálmán jelentése Ráth György régi magyar könyvtáráról. Századok, 1905. (39. évf.) 9. sz. 873-874. old.

Kőrösi Csoma Sándor egy leveléről. = AÉ, 1910. pp. 389-391.

Széchenyi "Garat" című ismeretlen műve. = AÉ, 1912. pp. 97-99.

A Műegyetem történetéhez

A József-műegyetem volt hallgatóihoz. TTK, 1883. pp. 237-238.

Szily Kálmán: Műegyetemünk elhelyezésének kérdése 1836-tól 1882-ig. Rektori beszéd a kir. József-műegyetem új épületeinek megnyitó ünnepén 1883. nov. 25-én. Bp., 1884. Athenaeum. 25 p.

A Természettudományi Társulat történetéhez

A századik füzethez. = TTK, 1877. pp. 441-443.

Negyven év társulatunk történetéből. = TTK, 1880. pp. 41-49.; újraközlés: Adalékok pp. 63-76.

Régi magyar megfigyelések. = TTK, 1880. pp. 353-359.; újraközlés: Adalékok pp. 77-87.

A Társulat ötvenéves történetének vázlatja. Ünnepi közgyűlés a K. M. Természettudományi Társulat félszázados életének emlékére 1892. januárius 17-ikén. = TTK, 1892. pp. 57-71.; újraközlve: Emlékkönyv a Királyi Magyar Természettudományi Társulat félszázados jubileumára. Bp., 1891. pp. 1-20.; újraközlve: Adalékok pp. 127-149.

Négy századik füzetünk. = TTK, 1902. pp. 705-712.

Társulatunk gyermekkorából. = TTK, 1902. pp. 137-141.

Ötven év. = TTK, 1918. pp. 1-3.

Magyar Orvosok és Természetvizsgálók vándorgyűlései

Az orvosok és természetvizsgálók nagygyűlésének történetéhez. = PN, 1872. szept. 3.

Nyelvtörténeti írások

Egy feledésbe ment régi szótárunkról. (Wagner Phrasaeológiája). = MNyr, 1888. pp. 307-314.; újraközlés: Adalékok pp. 326-336.

Nagyszigethi Kálmán néven

Wagner Phrasaeológiájának magyar részét – Szily szerint – Faludi Ferenc készítette.

Tudományos műnyelvünk első zsengei. = Hunfalvy-album. Hunfalvy Pál félszázados akadémiai tagsága emlékére kiadják tisztelői. Bp., 1891. Hornyánszky. pp. 36-38.; újraközlés: Adalékok pp. 358-362.

Egy feledésbe ment régi latin-magyar szótárról. = AÉ, 1893. pp. 694-696.; újraközlés: Adalékok pp. 394-397.

- Az Akadémiai Könyvtár 1487-ki Catholiconhoz kötött kézirati szótára, amely Gyöngyösről került az Akadémiához. A schlagli latin–magyar nyelvemlékek. = AÉ, 1893. pp. 638–639.; újraközlés: Adalékok pp. 392–394.
- A Régi Magyar Nyelvemlékek második kötetének kétféle kiadása. = AÉ, 1898. pp. 521–523.; újraközlés: Adalékok pp. 455–458.
- Adalékok a magyar nyelv és irodalom történetéhez. Bp., 1898. 472 p.
- Ism.: BpSzl, 1899. Vol. 97. pp. 484–489. – MSz, 1899. ápr. 23. 17. sz. 202–203.
- Czimszójegyzék, előkészületül a magyar nyelv szótára új kiadásához. (Melich Jánossal együtt). Bp., 1899. Hornyánszky, VIII, 376 p.
- Szentgyörgyi Mondolata. = ITK, 1899. pp. 230–234.
- A paraszt-szekér alkatrészeinek magyar elnevezései. = MMÉEK, 1900. pp. 17–19.
- Széljegyzetek a nyelvújítás történetéhez. = MNyr, 1900. pp. 25–31.
- Gúnyirat a nyelvújítók ellen 1795-ből. = ITK, 1901. pp. 182–188.
- A nyelvújítás történetéhez. = MNyr, 1902. pp. 75–77.
- Szemere Pál levele Kölcseyhez, 1827. febr. 9.
- Neologia és nyelvújítás. = MNyr, 1902. pp. 571–574.
- Szily Kálmán: A magyar nyelvújítás szótára. A kedveltebb képzők és képzésmódok jegyzékével. Első rész. Bp., 1902. Hornyánszky. XV., 1–404. p.; Második rész. Bp., 1908. Hornyánszky. XII., 405–662. p.
- A második kötet végén a két kötet közös mutatója.
- Ism.: Tolnai Vilmos, MNyr 1902. 148–154. – Zolnai Gyula, MNyr 1902. 510–520. – Szily Kálmán válasza, MNyr 1902. 570–574. – ItK 1902. 247–253. – Kelemen Béla, MNyr 1903. 29–34. – Zolnai Gyula, MNyr 1903. 159–169. – Rácz Lajos, UngRschau 1904. 3. sz. – Gombocz Zoltán, MNyr 1908. 426. – Ignóty, MH 1908. 274. – Sasvári Benő, EPhK 1908. 459–460.
- Szily Kálmán (szerk.): A rovás-írás él-e a magyar nép között? A M. Tud. Akadémia I. osztályától véleményadásra kiküldött bizottság elé terjesztett jelentés. Húsz ábrával. Bp., 1903. Hornyánszky. 51 p.
- Megállapításuk: „A rovott betűs szövegírás, közönségesen rovásírás, a magyar nép között nem él.”
- Régi magyar széljegyzetek. MNy, 1905. pp. 361–362.
- A mágnás cím a magyarban. = MNy, 1905. pp. 49–60.; 109–115. és Bp., 1905. Magyar Nyelvtudományi Társaság. 18 p. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 2.)
- Mikes Törökországi levelei nyelvi szempontból. MNy, 1906. 336–347.
- Megjelent az 1906-os Mikes-kötetben is.*
- Aachs Mihály széljegyzetei. MNy, 1906. pp. 321–322.
- A Münchener Codex kora. MNy, 1907. pp. 201–207. old.
- Középkorai műszótár. Ism. = MNy, 1907. pp. 233–237.
- Verseghy leveleiből. = MNy, 1908. pp. 121–125.
- Földi János "Magyar Nyelv könyv"-e. = MNy, 1909. pp. 228–230.
- Földi János grammatikájának történetéhez. = MNy, 1909. pp. 371–372.
- Arany János egy verséről. = MNy, 1909. pp. 86–87.
- Szilágyi Sándor disznótorára írott vers. „A malac búcsúzása” egy félreértett szaváról.
- Ballagi Aladár: "Régi Magyar Nyelvünk és a Nyelvtörténeti Szótár". = MNy, 1911. p. 94.
- Tamás és Bálint: a Biblia első magyar fordítói. = MNy, 1911. pp. 441–445.
- A Königsbergi Töredék fölfödéséhez. = MNy, 1911. pp. 376–377.
- A Königsbergi Töredékről. = AÉ, 1894. pp. 399–402.; újraközlés: Adalékok pp. 406–410.
- A "vielliebchen" magyar neve a XVII. században. = MNy, 1911. p. 269.
- Jelentés a Lázár Zelma-codexről. = AÉ, 1896. pp. 139–142.; újraközlés: Adalékok pp. 420–425.
- Révai Miklós "Elaborator Gramm. Hung."-ja történetéhez. = MNy, 1912. pp. 277–278.
- Kassai József Magyar–Diák Szókönyve történetéhez. = MNy, 1912. p. 278.

- A Döbrentei-codex viszonya a Münchenivel. = MNy, 1912. pp. 49–54.
Helyreigazító adatok Calepinus Latin-Magyar szótárához. = MNy, 1913. pp. 229–233.
Suki István menedéklevele 1508-ból. = MNy, 1913. p. 86.
A Murányi Vénus egy helyéhez. = MNy, 1914. pp. 362–363
Régi nyelvemlékeink. Válasz egy kérdésre. = MNy, 1914. pp. 451–452.
Jegyzék; kiegészítések: Kapossy János. = MNy, 1915. pp. 120–121; Melich János, = MNy, 1917. pp. 231–232.
A helyesírás hatása a nyelv fejlődésére. MNy, 1915. pp. 450–451.
Az idegen helynevek a magyar nyelvben. = MNy, 1916. pp. 273–278.
Egy régi magyar prédikáció. = MNy, 1916. pp. 4–6.
Akinek nemcsak neve, hanem jelleme is arany. = PN, 1917. márc. 1. No. 60. p. 7.
Arany János lemondása az Akadémiai főtitkári tisztéről és a továbbra is járó fizetéséről.
Az két Samvel könyvei. MNy, 1918. pp. 207–210.
A régi magyar kalendáriumok nyelvi tanulságai. = MNy, 1919. pp. 129–131.
Három régi codexünk újabkori történetéhez. = MNy, 1920. pp. 29–30.
A Virginia-codex. = MNy, 1920. pp. 131–134.
Latin szövegkritika magyar fordítás alapján: Adriatica? [Szt. Elek legenda]. = MNy, 1921. pp. 175–176.
Bélády István följegyzései. = MNy, 1921. p. 122.
A M. Tud. Akadémia helyesírási szabályainak története. = MNy, 1923. pp. 22–27.

A természettudományi szaknyelv történetéhez

- Magyar fanevek az Árpád-házi királyok korából. = TTK, 1878. pp. 401–403.
Pótlék a régi magyar fanevekhez. = TTK, 1878. pp. 445–446.
Régi magyar növénynevek. = TTK, 1879. p. 321–322.
A természettudományi műnyelvről a magyar irodalomban (Történeti vázlat és javaslat). = TTK, 1879. pp. 329–345.; újraközlés: Adalékok pp. 35–62.
A honfoglaló magyarok természetrajzi ismeretei. = TTK, 1896. pp. 570–572.; újraközlés: Adalékok pp. 150–154.
HOZZÁSZÓLÁS: A magyar állat- és növénynevek bizonyító ereje (Válasz Szily Kálmán úrnak). = TTK. 1896. pp. 624–628.
Természettudományi szavaink a nyelvújítás korából. = TTK, 1902. pp. 227–239.
Kivonat Szily nyelvújítási szótárából. Összeáll.: L. I.
A magyar természettudományi műnyelvről. = MNy, 1910. pp. 145–149. old.
A magyar természettudományi műnyelvről. = TTK, 1910. pp. 369–374.
Apáthy István és a természettudományi műnyelv. = TTK, 1911. pp. 350–352.

Sajtótörténet

- Olvasóinkhoz. = TTK, 1869. pp. 1–4.; újraközlés: Adalékok pp. 1–5.
Szerkesztői beköszöntő a TTK első füzetéhez.
Technológiai Lapok. = TTK, 1889. p. 125.
Hírlapjaink és a M. Tud. Akadémia. = BpSzl, 1891. Vol. 66. No. 174. pp. 453–457.
Hírlapjaink és a M. Tud. Akadémia. TTK, 1891. pp. 315–317.
Az első magyar gazdasági folyóirat. = MKSz, 1898. pp. 270–273.; újraközlés: Adalékok pp. 245–249.
Magyar Újság, mely Magyar- és Erdélyországban a Mezei gazdaságot és Szorgalmatosságot irányozza.
A "Magyarország" igazságszeretete. = BpSzl, 1898. Vol. 94. No. 258. pp. 476–478.

Válasz a Magyarország. c. lap Gyulai elleni támadására.

A 100-ik füzet, MNY 1914. pp. 433-435. old

A "Sokféle" történetéhez. = MKSz, 1915. p. 120.

Képviselőházi napló vagy Budapesti hirlap. = MNY, 1917. pp. 313–314.

Régi magyar megfigyelések – szerkesztette: id. Szily Kálmán

– Régi magyar megfigyelések. (Egyebek között a Magyar Hírmondó 1780. okt. 25-i számáról, Fábíán József: Természeti Tudomány a köznépek című könyvéből, Makó Pál könyvéből és a Magyar Hírmondó 1781. aug. 8-i számából.) = TTK, 1887. pp. 353–359.

– A mennykő mivoltáról. [Makó Pál 1781-ben magyarul megjelent könyve.] (Régi magyar megfigyelések 1–2.) = TTK, 1887. pp. 427–428.

– A schönbrunni szökőkutak tervezője. [Kempelen Farkasról, Magyar Hírmondó, 1781.] (Régi magyar megfigyelések 3.) = TTK, 1887. p. 428.

– Az egri csillagvizsgáló-toronyról. [Magyar Hírmondó, 1781.] (Régi magyar megfigyelések 4.) = TTK, 1887. p. 428.

– Földrengés Budától Selmecebányáig. [Magyar Hírmondó, 1780.] (Régi magyar megfigyelések 31.) = TTK, 1888. p. 34.

– Mikor lett a tokaji bor híres? [A Szirmay Antal levéltárból.] (Régi magyar megfigyelések 32.) = TTK, 1888. p. 34.

– A savanyú- és fürdővizekről Erdélyben. [Magyar Hírmondó, 1781.] (Régi magyar megfigyelések 41.) = TTK, 1888. p. 69.

– Arcsai savanyú víz. [A Bécsi Magyar Merkuriusnak második esztendeje, 1794.] (Régi magyar megfigyelések 53.) = TTK, 1888. p. 200.

– A zumjáczi acélléőhelyről. [A Bécsi Magyar Merkuriusnak második esztendeje, 1794.] (Régi magyar megfigyelések 54.) = TTK, 1888. p. 201.

– Természeti jelenés a Feleki Havas Pojána Drákuluj nevű csupján. [A Bécsi Magyar Merkuriusnak második esztendeje, 1794.] (Régi magyar megfigyelések 55.) = TTK, 1888. p. 201.

– A selmeci bányák mélysége. [Varga Márton: A tsillagos Égnek és a Föld golyóbissának... megismeretése című, 1809-ben megjelent könyvéből.] (Régi magyar megfigyelések 56.) = TTK, 1888. p. 201.

– Halbőség a Bodroiban. [A Szirmay Antal levéltárból.] (Régi magyar megfigyelések 102.) = TTK, 1889. p. 34.

– Pisztráng-bőség. [Calepinus szótárból.] (Régi magyar megfigyelések 103.) = TTK, 1889. p. 34.

– Báró Zách Ferenc hazafisága. [Hasznos Multságok, 1836.] (Régi magyar megfigyelések 166.) = TTK, 1889. p. 512.

– A tatai öreg hordó. [Hazai Tudósítások, 1806.] (Régi magyar megfigyelések 167.) = TTK, 1889. p. 512.

– Éjszaki fény. [Hazai Tudósítások, 1806.] (Régi magyar megfigyelések 168.) = TTK, 1889. p. 512.

– Különös villámcsapás. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 169.) = TTK, 1889. p. 512.

– Az első léggömb Magyarországon. Domin Ferenc József győri kísérlete. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 173.) = TTK, 1889. p. 564.

– A Hold és a Nap fogyatkozása. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 174.) = TTK, 1889. p. 564.

– Sásák. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 175.) = TTK, 1889. p. 616.

- Vetőgép a XVII. században. [Lippay János: Posoni kert című 1664-ben megjelent könyvéből.] (Régi magyar megfigyelések 182.) = TTK, 1890. p. 45.
- A káposztáról. [Lippay János: Posoni kert című 1664-ben megjelent könyvéből.] (Régi magyar megfigyelések 183.) = TTK, 1890. p. 45.
- Pesten felbocsátott léggömb. T. Szablik István piarista tanár kísérlete. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 184.) = TTK, 1890. pp. 45–46.
- Pozsonyban felbocsátott léggömb. Gyarmathi Sámuel kísérlete. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 185.) = TTK, 1890. p. 46.
- Különös szülés. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 186.) = TTK, 1890. p. 46.
- Torz-szülés. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 187.) = TTK, 1890. p. 46.
- Az első magyar ásványtan. Benkő Ferenc kötete. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 188.) = TTK, 1890. p. 46.
- Sáskák. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 189.) = TTK, 1890. p. 46.
- Orvoslás elektromozással. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 190.) = TTK, 1890. pp. 46–47.
- Villám tüze. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 191.) = TTK, 1890. p. 47.
- Föld-hasadások. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 192.) = TTK, 1890. p. 47.
- Tenyész-növényeink eredete. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 193.) = TTK, 1890. p. 47.
- Zay Sámuel életéhez. [Magyar Kurír, 1799.] (Régi magyar megfigyelések 194.) = TTK, 1890. p. 47.
- Földrengés Máramaros-szigeten. [Magyar Hírmondó, 1784.] (Régi magyar megfigyelések 195.) = TTK, 1890. pp. 47–48.
- A délibábról. [Az Erdélyi Magyar nyelv-művelő Társaság munkájának első darabja, 1796.] (Régi magyar megfigyelések 227.) = TTK, 1890. p. 383.
- A víz' fojással ellenben menő okos szerszám. Batthyány Tódor hajója. [Vizsgálódó Magyar Gazda, 1797.] (Régi magyar megfigyelések 426.) = TTK, 1898. p. 665.
- Műveltségtörténeti adatok a XVII. század második feléből. [Fejezetek Illésházy József gróf számára a XVII. század második felében összeállított Orvosságos Könyvecskéből.] (Régi magyar megfigyelések 441.) = TTK, 1899. pp. 718–719.

Felhasznált irodalom

- Batta István: Nyelvújítási adatok. = MNy, 1917. pp. 305–308., 1918. pp. 36–37., 1919. pp. 146–149.
- Emlék Szily Kálmának A Magyar Nyelvtudományi Társaság elnökének nyolczvanadik születésnapja alkalmából. Bp., 1918. Magyar Nyelvtudományi Társaság. 132 p.
- Ilosvay Lajos: Nagyszigethi Szily Kálmán. 1838–1924. = TTK, 1924. pp. 321–330,
- Ilosvay Lajos: Nagyszigethi Szily Kálmán (1838–1924). = BpSzl, 1924. Vol. 197. köt. No. 568. pp. 138–149.
- Trócsányi Zoltán: Szily Kálmán. = Nyugat, 1924. No. 15–16.
- Gombocz Zoltán: Szily Kálmán mint nyelvész. = MNy, 1925. pp. 78–84.
- Sági István: Szily Kálmán. 1838–1924. = NyK, 1926. pp. 309–312.
- Ilosvay Lajos: Id. Szily Kálmán emlékezete. 1838–1924. Bp., 1933. pp. 1–36. + Tolnai Vilmos: Szily Kálmán a nyelvtudós. Bp., 1933. pp. 37–51. (A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek. Vol. XXI. No. 21.)
- Szabó Zoltán: Id. Szily Kálmán születésének századik évfordulójára. = TTK, 1938. pp. 401–404.

Gombocz Endre: A Királyi Magyar Természettudományi Társulat története 1841–1941. Bp., 1941. Természettudományi Társulat. VI, 2, 468 p., 20 t.

Gyarmati István: Szily Kálmán fizikai munkássága. = FizSz, 1955. pp. 147–157.

Vértessy Miklós: Szily Kálmán. = Könyvtáros, 1982. pp. 164–166.

Bíró Gábor: Szily Kálmán (1838–1924). = FizSz 1989. pp. 207–209.

Batta István: A magyar fizikai szaknyelv fejlődése. A szerző kéziratot hagyatékából összeállította és sajtó alá rendezte: Gazda István. Piliscsaba, 1999. MATI. 115 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 10.)

Az eredeti, 1921-es kéziratot Szily Kálmán lektorálta.

Id. Szily Kálmán emlékezete. Tudományos munkásságának kronológiája. Összeállította: Gazda István. Bp., 2002. Akadémiai Kiadó. 207 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 33.) (Magyar Tudománytörténeti Intézet és az Akadémiai Kiadó közös kiadványa.)

Grétsy László: Szily Kálmán mint nyelvész. = TermVil, 2002. pp. 550–551.

A magyar mezőgazdasági, kertészeti, erdészeti és vadászati szaknyelv kialakulása. Tudománytörténeti konferencia a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban Apáczai Csere János Enciklopédiája elkészültének 350. évfordulója tiszteletére. Szerkesztette: W. Nagy Ágota. Bp., 2003. MMM. 144 p.

Benne: Gazda István: Apáczai, Szily és a tudományos szaknyelv – az Encyclopaedia megírása 350. évfordulóján. Apáczai műve 1653 és 1655 között íródott, s 1655-ben jelent meg.

Gazda István: A Természet Világa magyar örökség. = TermVil, 2004. pp. 194–195.

A lapot Szily alapította 1869-ben.

Benkő Loránd: Tisztelet az alapítóknak. = MNy, 2004. pp. 4–6.

A Szily alapította Magyar Nyelvtudományi Társaság – működése centenáriumán, 2004-ben – Magyar Örökség Díjat is kapott.

A magyar kémiai szaknyelv történetéből. A vegyészeti kifejezések történeti szótárával. A művet összeállította és bevezette: Paczolay Gyula. A könyvészeti fejezetet összeállította és a művet sajtó alá rendezte: Gazda István. A bibliográfia összeállításában közreműködött: Perjámosi Sándor. A történeti szótár Batta István (1882–1926) 1921-ben íródott kéziratának felhasználásával készült. Piliscsaba, 2006. [2007]. MATI. 292 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 50.)

Batta István kéziratrészét Szily Kálmán lektorálta.

A. Szála Erzsébet: Id. Szily Kálmán, a tudománytörténész. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Bp., 2008. Szily Kálmán Alapítvány – Magyar Tudománytörténeti Intézet. 239 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 71.)

Benne: Gazda István: Szily Kálmán magánkönyvtárának Pécsre került darabjai.

Gazda István: A magyarországi tudománytörténeti kutatások első szervezője: id. Szily Kálmán. + Első, nemzetközileg is elismert fizikatörténészünk: Heller Ágoston + A hazai fizikai szaknyelv történetének neves kutatója: Batta István + A matematikatörténet és csillagásztörténet kiemelkedő tudású művelője: Jelítai József. + Első jelentős kémia-történészünk: Szathmáry László. In: Cito pede labitur aetas. Tanulmányok Kapronczay Károly 70. születésnapjára. Bp., 2011. Semmelweis Kiadó. pp. 99–117.

Gazda István: Utószó. In: Szily Kálmán: A magyar nyelvújítás szótára. 3., utószóval bővített reprint kiadás. Bp., 2014. Nap Kiadó. p. 704.

Gazda István: A tudománytörténész id. Szily Kálmán. = FizSz, 2012. pp. 221–226.

A százhetvenöt éves Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (1841–2016). Az elnökök munkásságának tükrében. Összeállította: Gazda István. Az ajánlást írta: Piróth Eszter. Bp., 2016. Tudományos Ismeretterjesztő Társulat. 191 p.